МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Проблеми модернізації України

Випуск 1 (48), 2025

Київ
2025

УДК 330-339; 321.7; 159.9
М58

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 28.05.2025)

Редакційна колегія:
С. В. Храпатий (голова), д-р фіз.-мат. наук, проф.
І. А. Семенець-Орлова, д-р наук з держ. упр., проф.
Я. М. Раєвська, д-р психол. наук, проф.
С. О. Лисенко, д-р юрид. наук, проф.
А. І. Федосов, д-р мед. наук, проф.
М. І. Зубрицький, д-р. юрид. наук
О. М. Гордієнко, канд. техн. наук
В. І. Меджебель (*Чуєнко*), канд. юрид. наук
Л. М. Крива, канд. істор. наук
І. М. Капеліста (виконавчий редактор), канд. наук з держ. упр.
Є. Я. Черняк

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Міжрегіональна Академія управління персоналом.
М58 Наукові праці МАУП. Проблеми модернізації України / редкол.: С. В. Храпатий (голова) [та ін.]. Вип. 1 (48). Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 686 с. Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику висвітлено матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції "Розбудова інноваційних економіки, менеджменту та освіти в умовах нової соціальної реальності" (Київ, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 20–22 травня 2025 р.).

Наведено тези доповідей учасників науково-практичної конференції МАУП з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

Видається з 2001 року.
Періодичність: 1 раз на квартал.
Засновник: *ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна Академія управління персоналом".*
УДК 330-339; 321.7; 159.9

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2025

С. А. Іванов
Кібербезпека в системі національної безпеки України *540*

М. М. Мурга
Роль сучасної журналістики у забезпеченні національної безпеки *543*

О. Л. Сокур, О. З. Клименко
Цифрові технології у професійній діяльності інформаційно-бібліотечних працівників Національної академії наук України *546*

А. С. Нагорна
Відповідальність і санкції в міжнародному праві *548*

М. Д. Авраменко
Національна безпека *549*

Т. П. Палієнко
Національна безпека в умовах посилення глобальної інтеграції *552*

Ю. І. Кулінська
Міжнародне право *555*

М. Г. Гордієнко
Геноцидні практики російської агресії як інструмент асиміляційної політики *557*

Д. Д. Макаров
Правила виконання больових прийомів при силовому затриманні *560*

О. В. Сушко
Державна зрада посадовців як інструмент підриву державності: український вимір *562*

Є. Д. Шакун
Концептуалізація поняття "фінансово-економічна безпека" в наукових публікаціях: вітчизняний контекст *567*

І. В. Кудрявський
Способи підвищення ефективності механізмів державного управління у сфері захисту безпеки інформаційного простору *569*

С. О. Мартинюк
Роль OSINT для безпеки бізнесу: організаційно-правовий аспект *572*

В. В. Ровний
Правове регулювання державної політики у галузі освіти, як інструменту національної безпеки *574*

Т. Костюк
Political, social and humanitarian dimensions of war and post-war sustainability of Ukraine *576*

І. Л. Дідюк, Н. Д. Присяч
Людський капітал як фактор національної безпеки: виклики міграції та демографічної кризи в Україні *579*

6) Розвиток наступальних кібернетичних можливостей. Розглянути питання щодо посилення наступальних кібернетичних можливостей як засобу стримування.

Останні дослідження підтверджують зростання кількості та складності кібератак на Україну, пов'язаних з російською агресією. Аналітичні звіти ДССЗЗІ та інших організацій фіксують збільшення кіберінцидентів, спрямованих на урядові структури, критичну інфраструктуру та інформаційні системи. Дослідження також наголошують на важливості міжнародного співробітництва та державно-приватного партнерства для ефективної протидії кіберзагрозам. Наукові статті аналізують еволюцію кібернетичних операцій у російсько-українській війні, підкреслюючи їхню інтеграцію з гібридною війною та обмежений стратегічний вплив порівняно з кінетичними діями.

Сучасні аспекти кібербезпеки є критично важливими для системи національної безпеки України. Постійна еволюція кіберзагроз, особливо в умовах гібридної війни та геополітичної напруженості, вимагає від України постійного вдосконалення стратегій та заходів у сфері кіберзахисту. Комплексний підхід, що включає розвиток законодавства, підвищення технічного потенціалу, активізацію міжнародного співробітництва та зміцнення державно-приватного партнерства, є необхідним для забезпечення кіберстійкості України та захисту її національних інтересів у цифровому просторі.

Джерела

1. Cybersecurity Strategy of Ukraine. URL: https://dig.watch/resource/cybersecurity-strategy-of-ukraine
2. Щодо обстановки в сфері кібер на 23–24 лютого 2024 року URL: https://cert.gov.ua/article/6277822
3. Review of cybersecurity news in Ukraine, tendencies, and world events related to the First World Cyber War. URL: https://www.rnbo.gov.ua/files/2024/NATIONAL_CYBER_SCC/20240916/2024%2008%20Cyber%20digest_ENG.pdf
4. Relations with Ukraine. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_37750.htm
5. Russia's Cyber Campaigns and the Ukraine War: From the 'Gray Zone' to the 'Red Zone'. URL: https://www.acigjournal.com/Russia-s-Cyber-Campaigns-and-the-Ukraine-War-From-the-Gray-Zone-to-the-Red-Zone-,189358,0,2.html

М. М. МУРГА

фахівець кафедри управління фінансово-економічною безпекою,
ПрАТ "ВНЗ "МАУП", м. Київ, Україна
perun1482@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0003-2327-0492

РОЛЬ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Сучасна українська журналістика — продукт гібридних реалій, у яких інформаційний простір став ареною такої самої тотальної боротьби, як і фізичний театр воєнних дій, а тому її суспільна місія дедалі більше збігається з концептом національної

безпеки. З 2014 р. новий безпековий ландшафт актуалізував потребу у правовому переформатуванні медіа-середовища: ухвалений у 2023 р. Закон України "Про медіа" вперше інтегрував категорії воєнного стану, критичної інформаційної інфраструктури та протидії дезінформації у сферу професійної діяльності журналістів, надавши Національній раді повноваження оперативно обмежувати мовлення загрозливих ресурсів і одночасно гарантувати акредитованим кореспондентам право на доступ до зон бойових дій [1]. Така нормотворча еволюція — у поєднанні з висновками Ради Європи про необхідність додаткових запобіжників проти медій, афілійованих з державою-агресором [2] — заклала правову "раму безпеки", у якій редакційні стандарти фактично набули статусу елемента стратегічної оборони держави. У цьому контексті журналістика трансформується із "четвертої влади" у функціональний компонент системи національної стійкості, покликаний одночасно гарантувати свободу слова й нейтралізувати інформаційні атаки, що підривають обороноздатність або фінансову стабільність країни.

Водночас ескалація цифрових маніпулятивних технологій, що ґрунтуються на високоточному таргетуванні аудиторій, змусила журналістську спільноту вийти за межі традиційної новинної парадигми та включити до професійного репертуару стратегію "проактивної верифікації" та глибокої OSINT-аналітики. Досвід ЄС із мультисекторного виконання Кодексу практики щодо дезінформації 2022 р. доводить, що саме редакції, а не ІТ-компанії, виробляють базові стандарти фактчекінгу, які потім масштабуються платформами [3]. В Україні подібні методики кристалізувались у роботі Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки, де журналісти та аналітики створюють щоденні дашборди дезінформаційних наративів і розробляють «контртексти», якими оперативно підсилюються урядові брифінги [4]. Таким чином у національній безпековій екосистемі виникає дворівневий механізм: медіа генерують первинні сигнали про інформаційні загрози, а державні стейкголдери — накладають їх на дані кіберрозвідки, формуючи швидкі рішення щодо інформаційної оборони стратегічних секторів.

Критичним виміром цієї взаємодії залишається розслідувальна журналістика, яка забезпечує суспільний контроль над ресурсами, що фінансують оборону та економічне відновлення. Від викриттів закупівель оборонного відомства до аналізу транснаціональних потоків капіталу, спрямованих на обхід санкцій, журналістські розслідування не лише виявляють корупційні схеми, а й закладають доказову базу для правоохоронних органів та політичних рішень щодо зміцнення фінансової складової національної безпеки [5]. Подібна "синергетична модель" співпраці ЗМІ та антикорупційних інституцій ілюструє, що медіа-прозорість функціонує як ранній індикатор загроз економічній стійкості. Крім того, прозорість структури медіавласності, унормована у 2025 р. через Директиви ЄС про запобігання іноземному втручанню [6], мінімізує ризик прихованого лобіювання інтересів держав-агресорів, отже виконує превентивну роль у захисті політичної системи від токсичних фінансових потоків та деструктивних наративів.

Однак ефективність журналістики як безпекового інструмента безпосередньо корелює з рівнем захищеності самих репортерів. Згідно з Індикаторами безпеки журналістів UNESCO, 9 з 10 убивств працівників медіа залишаються безкарними [7]. В умовах триваючої агресії Україна змушена була переглянути підходи до "встроєної безпеки" репортерів: впроваджено спеціальні модулі тренінгів Tactical Combat Casualty Care, створено резерви броньованих засобів індивідуального захисту та спрощено процедури страхування життя. Останні зміни до медійного законодавства дозволили акредитованим журналістам пересуватися під час комендантської годи-

ни, що водночас покладає на редакції обов'язок дотримуватися протоколів OPSEC. Установлений механізм взаємодії між редакціями, військовими структурами і службами медичної евакуації ілюструє, як практичні стандарти фізичного захисту перетворюються на органічну частину стратегії національної безпеки, адже висока смертність або травматизм у медіаспільноті прямо підривають здатність держави до інформаційного спротиву.

Виходячи з описаного, можна стверджувати, що сучасна журналістика поступово еволюціонує у багатошарову систему інформаційної оборони, де кожен рівень — від локальної редакції до міжнародної платформи фактчекерів — виконує унікальні, але комплементарні безпекові функції. Для подальшого підсилення цієї ролі доцільно інституціоналізувати спільні курси з медіаграмотності та OSINT-розвідки у вишах сектору безпеки, розширити держзамовлення на дослідження з інформаційної гігієни, а також запровадити у Національній стратегії стійкості окремий розділ, присвячений журналістським стандартам кризового інформування. Комплекс таких заходів перетворює журналістику з "позасистемного" актора на формальну складову архітектури національної безпеки, водночас зберігаючи її критичну дистанцію від влади — необхідну умову демократичної легітимності стратегічних комунікацій.

Джерела

1. Закон України "Про медіа": Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. *Відом. Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/23
2. Council of Europe. Legal Opinion LEX_2025_1 on the Draft Law of Ukraine "On Amendments to Certain Laws on Media and National Security". 2025. URL: https://rm.coe.int/lex-01-ukraine-legalopinion-medialaw-amendments-to-certain-laws-on-med/1680b3f154
3. European Commission. Strengthened EU Code of Practice on Disinformation. 2022. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/protecting-democracy/strengthened-eu-code-practice-disinformation_en
4. Аналітичні звіти про російські інформаційні операції. *Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки*. 2025. URL: https://spravdi.gov.ua/boty-fejky-naratyvy-yak-vlashtovani-informaczijni-ataky-v-soczmerezhah/
5. Critical Infrastructure Resilience in Ukraine. 2024. *ETH Zürich, CSS*. URL: https://css.ethz.ch/en/center/CSS-news/2024/03/critical-infrastructure-resilience-in-ukraine-energy-transportation-and-communication.html
6. Media-ownership transparency as a shield against foreign interference. *CMPF, European University Institute*. 2025. URL: https://cmpf.eui.eu/media-ownership-transparency-as-a-shield-against-foreign-interference/
7. Journalists' Safety Indicators. *UNESCO*. 2023. URL: https://www.unesco.org/en/journalists-safety-indicators